

Avaluació dels serveis d'atenció diürna per a persones amb discapacitat

Avaluació de la implementació

Nom de l'informe

Avaluació dels serveis d'atenció
diürna per a persones amb
discapacitat

Àmbit

Afers socials i desigualtat

Tipus d'avaluació

Implementació

Objectiu

Revisar els serveis d'atenció diürna
per millorar-ne la coherència amb la
CDPD.

Període d'anàlisi

2024-2025

Avaluació encarregada per

Departament de Drets Socials i
Inclusió

Avaluació realitzada per

Ivàlua

Analistes

Carla Cordoncillo (Coordinadora),
Sònia Villalba, Andrea Viñas i
Marina Muñoz, amb la col·laboració
de Maria Pallisera i Judit Fullana
(Universitat de Girona).

Agraïments

Al Joseba Zalakain, per la seva
revisió i suport.

Cap a un model de suports en els serveis d'atenció diürna

L'evidència recollida en el marc de l'avaluació dels serveis d'atenció diürna a Catalunya apunta amb claredat que ser coherents amb el paradigma de drets que planteja la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), així com amb el recent Pacte Nacional pels Drets de les Persones amb Discapacitat, exigeix avançar cap a un model de suports.

Aquest model es fonamenta en tres pilars essencials:

1. **Atenció centrada en la persona**, que garanteixi la capacitat real de decisió de les persones usuàries sobre els seus projectes vitals.
2. **Atenció en la comunitat**, que superi els centres com a espais tancats i situï els suports en entorns inclusius i accessibles arreu del territori.
3. **Flexibilitat dels serveis**, amb horaris i intensitats d'atenció adaptables a les necessitats canviants de les persones i compatibles amb altres recursos, com ara altres serveis i prestacions, formació o la possibilitat de treballar.

Tanmateix, els resultats de l'avaluació mostren que el funcionament actual dels serveis d'atenció diürna encara està molt lluny d'aquesta realitat. Tot i les innovacions i mesures de flexibilització impulsades per algunes entitats, la normativa vigent —encara ancorada en un paradigma assistencialista— dificulta la implementació de canvis i ha donat lloc a un procés de transició incipient i desigual. Malgrat això, les experiències arreu del territori mostren que la transformació és possible i que, amb lideratge de l'administració, els serveis poden esdevenir coherents amb els drets i aspiracions de les persones amb discapacitat.

**Per a que els serveis
d'atenció diürna siguin
realment coherents amb els
drets de les persones amb
discapacitat han d'esdevenir
centres de suports**

Problemàtica i intervenció

La Cartera de serveis socials de Catalunya, creada per la Llei 12/2007, garanteix l'accés a prestacions socials, entre les quals els serveis d'atenció diürna per a persones amb discapacitat. Tanmateix, aquesta no s'ha actualitzat des del 2010 i es basa en un model d'intervenció dels anys vuitanta. Aquest desajust fa necessari avaluar la implementació d'aquests serveis per valorar-ne la coherència amb la CDPD i explorar potencials millores.

La **Cartera de serveis socials**, introduïda per la Llei 12/2007, té com a finalitat estructurar el Sistema de Serveis Socials de Catalunya a través d'un conjunt de prestacions garantides i assegurar-ne l'accés a tota la ciutadania. Entre aquestes prestacions hi trobem **els serveis adreçats a persones amb discapacitat, entre els quals destaquen els serveis d'atenció diürna**. Tot i això, la Cartera no ha estat reformada des de la seva última actualització, l'any 2010, i encara es basa en un model d'intervenció configurat als anys vuitanta, quan la lògica d'atenció responia a un paradigma assistencialista i a una classificació rígida de les persones segons la seva capacitat productiva, fixant tipologies de serveis estancs.

Actualment, la Cartera distingeix **quatre tipologies de serveis d'atenció diürna** per a persones amb discapacitat intel·lectual i quatre per a persones amb discapacitat física. Els serveis són:

- Servei Ocupacional d'Inserció (SOI),
- Servei de Teràpia Ocupacional (STO),
- Servei de Teràpia Ocupacional amb Auxiliar (STOA),
- Centre de Dia d'Atenció Especialitzada (CAE).

L'any 2006 les Nacions Unides van aprovar la CDPD, que estableix un nou estàndard internacional fonamentat en els drets, i que apunta a una atenció centrada en la persona, basada en la comunitat i prestada a través de serveis flexibles i adaptables. Aquest gir conceptual ha provocat **un desajust creixent entre el model que encara recull la Cartera i les necessitats i expectatives de les persones amb discapacitat, de les seves famílies i de les entitats que les acompanyen**.

En aquest context, es realitza l'avaluació dels serveis d'atenció diürna per entendre com estan funcionant actualment, fins a quin punt responen a les necessitats i els interessos de les persones amb discapacitat i si l'atenció que ofereixen és coherent amb els principis de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD). Aquesta avaluació contempla tant serveis més tradicionals de cartera com serveis experimentals, per poder comparar i valorar el funcionament de les estratègies de flexibilització, i analitzar com haurien d'evolucionar els serveis per donar resposta a aquests principis.

Avaluació

L'avaluació de la implementació analitza el funcionament actual dels serveis d'atenció diürna per a persones amb discapacitat. L'objectiu és valorar fins a quin punt aquests serveis són coherents amb el paradigma de drets que estableix la CDPD i identificar en quins aspectes necessiten una reforma. L'avaluació busca extreure aprenentatges útils i formular recomanacions per orientar la redefinició dels serveis, de manera que puguin esdevenir més flexibles, centrats en la persona i basats en la comunitat.

Preguntes d'avaluació

Com a punt de partida, l'avaluació s'ha plantejat les següents preguntes:

- L'actual divisió de tipus de serveis d'atenció diürna, basada en el perfil i la capacitat productiva de les persones usuàries, és coherent amb la promoció dels drets de les persones amb discapacitat?
- El model d'atenció actual és coherent amb la promoció dels drets de les persones amb discapacitat? Les propostes plantejades pels serveis experimentals milloren l'exercici d'aquests drets? De quina manera?

Metodologia

Per donar resposta a les preguntes d'avaluació s'ha utilitzat una estratègia principalment qualitativa, complementada amb dades quantitatives sobre la població usuària dels serveis, l'ús que han fet dels serveis en els darrers 15 anys i la complementarietat amb altres prestacions i serveis associats a la dependència.

Anàlisi qualitativa

L'objectiu ha estat comprendre el funcionament dels serveis d'atenció diürna a partir de la mirada dels principals agents implicats. S'han combinat fonts secundàries —documentació tècnica i literatura acadèmica i grisa— amb un treball de camp basat en tallers exploratoris, grups de discussió, entrevistes i observació participant. Aquest enfocament ha permès captar l'experiència directa dels agents (incloses les persones usuàries dels serveis) i identificar pràctiques innovadores, així com limitacions estructurals del sistema.

Anàlisi quantitativa

Ha servit per complementar i contrastar els discursos recollits en l'anàlisi qualitativa, sempre que la disponibilitat de dades ho ha permès. S'han explotat diverses bases de dades administratives, que han aportat informació rellevant per descriure i analitzar el perfil i la situació de les persones amb discapacitat usuàries dels serveis d'atenció diürna.

Resultats

L'avaluació evidencia que el model actual dels serveis d'atenció diürna és hereu d'una normativa basada en un model ja superat i d'una classificació rígida que ja no reflecteix la diversitat ni l'evolució de les necessitats de les persones amb discapacitat. Si bé s'identifiquen algunes experiències innovadores, els resultats apunten que els serveis es troben en un procés de transició encara incipient: des d'un model centrat en centres tancats cap a un model en què els serveis actuen com a proveïdors de suports flexibles i comunitaris. Consolidar aquesta transició és clau per garantir la coherència amb els drets reconeguts a la CDPD.

Hibridació de perfils

La classificació rígida per tipologies dels serveis actuals no reflecteix la realitat híbrida i canviant de les necessitats de suport i els interessos de les persones usuàries.

Ampliació dels resultats esperats

Els serveis d'atenció diürna han deixat de ser exclusivament ocupacionals i avui assumeixen funcions molt més àmplies, centrades en l'autonomia i la inclusió social i comunitària de les persones usuàries.

Manca de complementarietat entre serveis

Les incompatibilitats amb altres serveis i prestacions converteixen l'atenció diürna en el recurs central que estructura la vida de les persones usuàries i les seves famílies.

Serveis en transició

Les entitats han començat a desplegar estratègies que apunten cap a un model més coherent amb els drets reconeguts a la CDPD.

ACP: bretxa entre el discurs i la pràctica

Malgrat el discurs generalitzat sobre l'atenció centrada en la persona, la capacitat real de decisió de les persones usuàries és molt desigual. Aquesta variabilitat depèn de factors estructurals, territorials i dels recursos disponibles a cada entitat.

Atenció basada en la comunitat: un repte pendent

Algunes entitats fan esforços per obrir-se a l'entorn i establir vincles comunitaris, però la majoria de serveis encara funcionen sota una lògica de centre tancat.

Frens estructurals

Les ràtios insuficients, la manca de perfils professionals especialitzats i la rigidesa normativa limiten la personalització dels suports.

Transformació desigual

La manca de lideratge i orientacions clares per part de l'administració ha fet que cada entitat redefineixi el servei a la seva manera. Això ha derivat en una transformació desigual, amb diferències significatives en funció del territori, dels recursos i del projecte institucional.

Aprentatges

És imprescindible un lideratge de l'administració pública.

Avui són les entitats les que impulsen la transformació cap a un model de suports, però sense un lideratge clar de l'administració pública aquest procés avança de manera desigual i genera noves desigualtats entre territoris i serveis.

Sota el paradigma de drets no té sentit cap tipus de classificació de serveis.

Classificar les persones en tipologies fixes és incompatible amb el model de drets i planteja un dilema ètic, ja que les etiqueta de manera permanent i en condiciona l'accés als suports. El model de suports, basat en plans individuals d'atenció, permet respectar la dignitat i l'autonomia de cada persona, evitant categories que limiten els seus projectes vitals.

Canviar el model d'atenció exigeix canviar el model de gestió.

Les ràtios insuficients, la manca de perfils especialitzats i la rigidesa normativa dificulten la individualització dels suports i generen desigualtats entre serveis i territoris. Per avançar cap a un model realment centrat en la persona cal explorar noves eines de gestió, com ara els pressupostos personals, que permetin una major flexibilitat i adaptació als projectes de vida de cada persona.

Recomanacions

Horaris i volum d'hores d'atenció flexibles

Transformar els centres en espais oberts i adaptables, amb horaris i intensitats de suport ajustables a les necessitats de suport canviants de cada persona. Explorar models flexibles de gestió de places, com el model balear de terços, que permet combinar l'atenció diürna amb altres recursos com el treball amb suport o la formació.

Potenciar la creació d'ecosistemes de recursos i suports a nivell local

Impulsar aliances territorials estables i la figura de l'integrador comunitari per connectar serveis, entitats i activitats de lleure, cultura i esport. L'objectiu és garantir que la participació de les persones amb discapacitat es produeixi en entorns comunitaris inclusius i no en espais segregats.

Compatibilitzar l'atenció diürna amb altres recursos i serveis

Revisar el sistema de valoracions i el Pla d'Atenció Individual perquè siguin flexibles, revisables i realment personalitzats. Entendre aquest Pla com un paquet de suports personalitzats que promogui la complementarietat de serveis i recursos, assumint que el servei d'atenció diürna no pot cobrir per si sol totes les necessitats i interessos de cada persona usuària. Incorporar la figura de l'assistent personal, reduir ràtios i eliminar incompatibilitats que avui impedeixen compatibilitzar l'atenció diürna amb el treball remunerat i altres suports.

Podeu consultar l'informe complet a www.ivalua.cat